

25.04.2014

Työ- ja elinkeinoministeriö
PL 32
00023 VALTIONEUVOSTO

Viite TEM/1965/08.04.01/2013

Asia **PYHÄJOKI, Ympäristövaikutusten arviointimenettely Fennovoima Oy:n ydinvoimalaitoshankkeelle**

Fennovoima Oy selvittää sähköteholtaan noin 1 200 megawatin suuruisen ydinvoimalaitoksen rakentamista Pyhäjoen Hanhikiven niemelle. Laitoksen toimittajana olisi venäläinen Rosatom-konserniin kuuluva yhtiö. Koska tätä uutta hanketta ei ole mainittu alkuperäisen periaatepäätöshakemuksen laitosvaihtoehtona, työ- ja elinkeinoministeriö on edellyttänyt, että Fennovoima saattaa hankkeen ympäristövaikutusarviointit ajan tasalle.

Museovirasto lausuu asiasta sekä maalla sijaitsevan arkeologisen että vedenalaisen kulttuuriperinnön osalta.

Arviointiselostuksen karttojen mukaan 1 200 megawatin laitos tulee sijoittumaan samalle alueelle kuin aikaisempi laitoshanke. Laitos ja sen muut toiminnot kattavat sekä maa- että vesialueita.

Laitoksen toiminnot vesialueilla käsittävät meriväylän, satama-alueen, jäähdytysveden ottorakenteet, jäähdytysveden varaottouoman sekä jäähdytysveden purkurakenteet. Nämä toiminnot sijoittuvat Hanhikiven niemen länsi- ja luoteisosiin. Lisäksi rakennustöissä syntyviä merialueelta ruopattavia massoja läjitetään merialueelle noin yhdeksän kilometrin päähän länteen Hanhikiven niemestä.

Vedenalainen kulttuuriperintö

Kaikilla edellä mainituilla vesialueilla on tehty viistokaikuluotaamalla kartoituksia vedenalaisten muinaisjäännösten inventoimiseksi. Yhteenvetona voidaan todeta, että hankealueilta ei havaittu kiinteitä vedenalaisia muinaisjäännöksiä tai niihin viittaavia irtolöytöjä. Täten vedenalainen kulttuuriperintö on otettu Museoviraston mielestä riittävällä tavalla huomioon eikä vedenalaisen kulttuuriperinnön huomioimisen osalta ole esteitä meriväylän, satama-alueen, jäähdytysveden ottorakenteiden, jäähdytysveden varaottouoman sekä jäähdytysveden purkurakenteiden rakentamiselle eikä myöskään läjitysalueen käyttönotolle. Tämä asia todetaan asiallisesti myös arviointiselostuksen sivulla 104.

Hanhikiven valtakunnallisesti merkittävä muinaisjäännös

Hanhikiven valtakunnallisesti merkittävän muinaisjäännöksen (1000007810) osalta Museovirasto viittaa edellisen YVA-menettelyn (2008), nykyisen ohjelmavaiheen sekä Pohjois-Suomen aluehallintovirastolle 10.1.2014 alussa antamiinsa lausuntoihin. Niissä on tuotu esille hankkeen toteuttamisessa tarpeellisia Hanhikiven suojelun, arvojen sekä

saavutettavuuden toteutumista turvaavia tarpeita, jotka edellyttävät suunnitelmien tarkennuksia.

Voimala-alueen maamassat

Varsinaiselle voimalan rakentamisalueelle läjitettävän maamassan korkeuden (YVA-selostuksen mukaan 4,5 m, suojapenkereiden rakentamissuunnitelman mukaan 5,5 m) ja suunnitellun läheisyyden (Museoviraston arvio 30/65 metriä Hanhikiven suoja-alueesta/itse kivistä) takia Hanhikivi on vaarassa varjostua melkein sen korkeutta vastaavalla korotettavalla voimala-alueella. Läjitysalueen suunnitelmia esitettiin tarkennettavaksi tavoitteena massojen kiven puoleisen reunan siirtäminen kauemmas sekä sen madaltaminen.

Jäähdytysveden purkuputki

Raahen puolelle suuntautuvan voimalan jäähdytysveden purkuputki sijoittuu suunnitelmien mukaan 150 m päähän Hanhikivestä. Museoviraston arvio suunnitelmakartoista oli, että purkuputki on vain noin 75 m etäisyydellä Hanhikiven suoja-alueesta ja noin 110 m itse kivistä. Kun lisäksi purkuputkirakenteet ovat korkeudeltaan 4 – 5 m korkuiset ja leveydeltään 150 m luokkaa, ja putki suuntautuu Pyhäjoen sekä Raahen kunnanrajan poikki, ne tosiasiaa katkaisevat kiven merellisen yhteyden rajalinjalla. Museovirasto esitti purkuputken suuntaamista kokonaisuudessaan Pyhäjoen puolelle, minimissään kuitenkin niin, että vesilupahakemuksessa esitetty 150 m etäisyys kivistä toteutuu.

Lopuksi

Edellä todetut vaikutukset eivät käy ilmi YVA-selostuksesta käsiteltäessä hankkeen vaikutuksia Hanhikiveen. Museoviraston ohjelmavaiheen lausuntoa on referoitu kiven osalta lyhennellen selostuksen lopussa lausuntojen koosteessa. Kulttuurihistoriallisesti merkittävää Hanhikiveä koskevien vaikutusten arviointi ei ole siten toteutunut Museoviraston esittämällä tavalla. Hanhikiven suojelun ja saavutettavuuden turvaaminen edellyttää suunnitelmien tarkennuksia.

Yli-intendentti

Pirjo Uino

Intendentti

Kaarlo Katiskoski

Tiedoksi

Pohjois-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Pohjois-Pohjanmaan museo